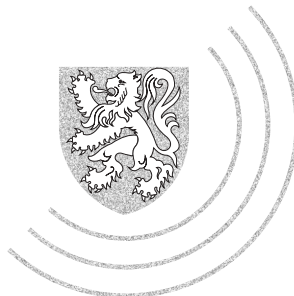


V L A A M S P A R L E M E N T



Zitting 2001-2002

18 maart 2002

ONTWERP VAN DECREET

**houdende instemming met de overeenkomst inzake handel, ontwikkeling en samenwerking
tussen de Europese Gemeenschap en haar lidstaten enerzijds,
en de Republiek Zuid-Afrika anderzijds,
met de Bijlagen I tot X, met de Protocollen 1 en 2, en met de Slotakte,
ondertekend in Pretoria op 11 oktober 1999**

VERSLAG

**namens de Commissie voor Buitenlandse en Europese Aangelegenheden
uitgebracht door de heer Johan Weyts**

Samenstelling van de commissie :

Voorzitter : de heer Luc Van den Brande.

Vaste leden :

de heren Freddy Sarens, Walter Vandenbossche, Luc Van den Brande, Johan Weyts ;

de heren Louis Bril, Peter Gysbrechts, Jacques Laverge, Stefaan Platteau ;

de heren Karim Van Overmeire, Christian Verougstraete, Miel Verrijken ;

de heren Peter De Ridder, Patrick Hostekint ;

de heer Frans Ramon ;

de heer Etienne Van Vaerenbergh.

Plaatsvervangers :

mevrouw Brigitte Grouwels, de heer Erik Matthijs, mevrouw Trees Merckx-Van Goey, de heer Jef Van Looy ;

de heren Julien Demeulenaere, Didier Ramoudt, Marc van den Abeelen, Paul Wille ;

mevrouw Hilde De Lobel, de heren Pieter Huybrechts, Luk Van Nieuwenhuysen ;

de heren Marcel Logist, Jacques Timmermans ;

de heer Eloi Glorieux ;

de heer Jan Roegiers.

Zie :

943 (2001-2002)

– Nr. 1 : Ontwerp van decreet

INHOUD

Blz.

I.	Inleidende uiteenzetting door de heer Paul Van Grembergen, Vlaams minister van Binnenlandse Aangelegenheden, Ambtenarenzaken en Buitenlands Beleid	5
I.1.	Contacten met het post-apartheid Zuid-Afrika	5
I.2.	Historiek van de totstandkoming van het akkoord	5
I.3.	Afzonderlijke akkoorden over visserij en wijn en geestrijke dranken	5
I.4.	Dubbelgemengd akkoord	6
I.5.	Hoofdpijnen van het akkoord	6
I.6.	Zuid-Afrika en het Cotonou-akkoord	6
I.7.	Zuid-Afrika als motor voor de economische ontwikkeling van het Afrikaanse continent	6
I.8.	Het Vlaamse Zuid-Afrikabeleid	6
II.	Algemene bespreking : tussenkomsten van de leden	7
II.1.	Tussenkomst van de heer Frans Ramon	7
	– Afrika als "achtergebleven continent"	7
	– Het aidsprobleem in Zuid-Afrika	7
	– Zuid-Afrika als motor voor Afrika's economische ontwikkeling	7
	– Belang van politieke stabiliteit	7
	– Streven naar een eerlijker wereldhandel	8
	– Gecoördineerde aanpak van de inspanningen inzake ontwikkelingssamenwerking ..	8
II.2	Tussenkomst van de heer Luk Van Nieuwenhuysen	8
	– Globaal karakter van het akkoord	8
	– Impact van het akkoord op de ruwe-zinksector	8
	– Coördinatie van de inspanningen inzake ontwikkelingssamenwerking	8
	– Aids in Zuid-Afrika	9
	– Positieve vooringenomenheid ten aanzien van het post-apartheid Zuid-Afrika	9
	– Omgekeerde discriminatie in het nieuwe Zuid-Afrika	9
	– Uitbreiding van het bestaande verdrag tussen Vlaanderen en Zuid-Afrika	9
II.3.	Tussenkomst van de heer Freddy Sarens	9
	– Beleidscontinuïteit doorheen dit verdrag	9
	– Zuid-Afrika als motor voor de economische ontwikkeling van het Afrikaanse continent	9
	– Zuid-Afrika als baken voor de democratie en de politieke stabiliteit in Afrika	10
	– Solide industriële en sociale onderbouw	10
	– De problemen van het moderne Zuid-Afrika	10
	– Steun voor het democratische Zuid-Afrika	10
II.4.	Tussenkomst van de heer Jacques Laverge	10
	– Asymmetrische benadering van het handelsgebeuren	10
	– Versterking v.d. endogene economische capaciteit : steun aan KMO's en starters ..	10
	– Belang van welvaartscreatie voor de Zuid-Afrikaanse bevolking	11
	– Migratoire druk op de Zuid-Afrikaanse samenleving en politiek	11
	– Zuid-Afrika als speerpunt voor het Europese Afrika-beleid	11

II.5. Tussenkost van de heer Patrick Hostekint	11
– De paradox van het economisch succes van Zuid-Afrika	11
– Eigenbelang als drijvende kracht achter het optreden van het Westen t.a.v. Afrika ..	11
– Pleidooi voor het opnemen van verantwoordelijkheid t.a.v. Centraal-Afrika	12
II.6. Tussenkost van de heer Luc Van den Brande	12
– Succesvolle transitie dankzij wijs beleid	12
III. Algemene bespreking : replieken van de minister	12
– Unanimiteit over het belang van Zuid-Afrika als prioritaire partner in de samenwer-	
king met het Zuiden	12
– Steun voor de opbouw van een endogeen ondernemerschap	12
– Ondersteuning van de maatschappelijke wederopbouw en de inter-etnische verzoen-	
ing	12
– Belang en rol van een aantal "elder statesmen" in de realisatie van een vreedzame	
transitie	13
– Weerslag van de destabilisatie van Zuidelijk Afrika en Centraal-Afrika op Zuid-Afri-	
ka	13
– De Vlaamse houding ten aanzien van Centraal-Afrika	13
– Het criminaliteitsprobleem in Zuid-Afrika	13
– Het nieuwe Zuid-Afrika als te ondersteunen succesverhaal	14
– Uitbreiding van de verdragsrechtelijke band tussen Vlaanderen en Zuid-Afrika	14
IV. Stemmingen	14
IV.1. Artikelsgewijze stemming	14
IV.2. Stemming over het geheel	15

DAMES EN HEREN,

In de Commissie voor Buitenlandse en Europese Aangelegenheden werd op datum van donderdag 21 februari 2002 het ontwerp van decreet houdende instemming met de overeenkomst inzake handel, ontwikkeling en samenwerking tussen de Europese Gemeenschap en haar lidstaten enerzijds, en de republiek Zuid-Afrika anderzijds, na bespreking, unaniem goedgekeurd.

I. INLEIDENDE UITEENZETTING DOOR DE HEER PAUL VAN GREMBERGEN, VLAAMS MINISTER VAN BINNENLANDSE AANGELEGENHEDEN, AMBTENARENZAKEN EN BUITENLANDS BELEID

I.1. Contacten met het post-apartheid Zuid-Afrika

Bij wege van inleiding refereert de minister kort aan de recente geschiedenis van de Zuid-Afrikaanse republiek, en dan met name aan het feit dat het land met de democratische verkiezingen van 1994 definitief de pagina van de apartheid heeft omgeslagen. Al kort na deze overgang naar een nieuw en democratisch bestuurd Zuid-Afrika, werd het land erkend als prioritaire partner voor het toen eveneens nog prille Vlaams buitenlands beleid. In het verlengde hiervan staat het belang van de goedkeuring van het nu voorliggende ontwerp van decreet dan ook buiten kijf.

Sinds de historische omwentelingen in het begin van de jaren negentig heeft Vlaanderen immers zowel op het vlak van het buitenlands beleid als op het vlak van de samenwerkingsontwikkeling een bijzonder goede relatie met Zuid-Afrika opgebouwd. De taalverwantschap tussen het Nederlands en het Afrikaans is daarbij overigens slechts één element. Het belang dat Vlaanderen hecht aan zijn relaties met Zuid-Afrika moge overigens ook blijken uit het feit dat er al sinds februari 1999 een Vlaamse gemeenschapsattaché is in Pretoria.

Zuid-Afrika stelt de Vlaamse inspanningen en de Vlaamse belangstelling overigens zeer op prijs, zoals onder andere mocht blijken uit de ontvangst van de Vlaams minister-president, tijdens diens officieel bezoek van november 2000 aan Zuid-Afrika, door president Thabo Mbeki en door voormalig president Nelson Mandela.

I.2. Historiek van de totstandkoming van het akkoord

De minister wijst er verder op dat de voorliggende overeenkomst inzake handel, ontwikkeling en samenwerking pas tot stand kwam na een lang en vrij moeizaam onderhandelingsproces, dat liep van 1994 tot 1999. Oorspronkelijk streefde Zuid-Afrika er immers naar om volledig te kunnen toetreden tot de Partnerschapsovereenkomst tussen de staten uit Afrika, de Caraïben en de Stille Oceaan (de zogenaamde ACS-staten) enerzijds, en de Europese Unie en haar lidstaten anderzijds. Deze overeenkomst, vroeger bekend als de (opeenvolgende) Conventies van Lomé (naar de hoofdstad van Togo), wordt nu het Cotonou-akkoord (naar de voornaamste stad in Benin) genoemd. De EU was voor een dergelijke toetreding – waarbij eenzijdige handelspreferenties zouden worden toegekend – echter niet te vinden, omdat Zuid-Afrika niet als een ontwikkelingsland wordt beschouwd. Het Zuid-Afrikaanse BNP ligt immers vele malen hoger dan dat van de andere landen uit de ACS-groep.

Om toch een betere markttoegang voor Zuid-Afrikaanse producten te kunnen bewerkstellingen werd daarom besloten een bilaterale vrijhandelszone op te richten. Een methode die overigens perfect verenigbaar is met de regels van de Wereldhandelsorganisatie. De minister preciseert dat dit punt zeer belangrijk was voor de Europese Unie, aangezien het hier om het eerste dergelijk akkoord ging dat onderhandeld werd na de oprichting van de Wereldhandelsorganisatie.

I.3. Afzonderlijke akkoorden over visserij en wijn en geestrijke dranken

Parallel met deze globale overeenkomst vonden trouwens ook onderhandelingen plaats over een afzonderlijk akkoord inzake visserij en een akkoord inzake wijn en geestrijke dranken. Die twee laatste akkoorden zijn, in tegenstelling tot het voorliggende globale akkoord, zuiver communautaire verdragen. Het genoemde akkoord inzake wijn en geestrijke dranken werd enkele weken geleden overigens goedgekeurd door de Europese raad. Het houdt onder andere in dat Zuid-Afrikaanse dranken een taksvrije invoer krijgen, maar dat ze geen namen als "champagne", "porto" of "sherry" mogen dragen. Er zouden hier daardoor dus evenmin Zuid-Afrikaanse dranken gecommercialiseerd mogen worden onder benamingen als pakweg "Hagelandwijn" of "Hasseltse Jenever".

I.4. Dubbelgemengd akkoord

Voor de globale overeenkomst inzake handel, ontwikkeling en samenwerking is ook instemming door de listaten van de EU vereist. Het betreft immers – net zoals bij de andere partnerschapsovereenkomsten die in het kader van de Europese Unie worden gesloten – een gemengd verdrag, waarbij zowel bevoegdheden van de Europese Gemeenschap als van de lidstaten aan de orde zijn. Ook binnen de Belgische context is het verdrag trouwens gemengd, aangezien er zowel geraakt wordt aan bevoegdheden van de Belgische federale staat als aan bevoegdheden van de gemeenschappen en gewesten. De voorliggende overeenkomst kan derhalve gekwalificeerd worden als een "dubbelgemengd" verdrag. De gemeenschapsbevoegdheden liggen vooral op het vlak van de cultuur en de gezondheidszorg, terwijl het bij de gewestbevoegdheden vooral gaat om de aspecten vervoer, energie, landbouw en leefmilieu.

I.5. Hoofddijnen van het akkoord

De overeenkomst bevat drie grote luiken, met name : de instelling van een regelmatige politieke dialoog tussen de partijen, een handelsluik en een luik over ontwikkelingssamenwerking, economische samenwerking en samenwerking op andere gebieden zoals milieu, sociale vraagstukken en cultuur. Europa engageert zich trouwens ook tot het verlenen van financiële en technische bijstand aan Zuid-Afrika.

I.6. Zuid-Afrika en het Cotonou-akkoord

De minister refereert daarna opnieuw aan het hoger vermelde initiële streven van Zuid-Afrika om partij te worden bij de ACS-EG-partnerschapsovereenkomst (het huidige Cotonou-akkoord). Daar waar een volwaardig lidmaatschap, om de hogergenoemde redenen, voor de EG niet aanvaardbaar was, bleek er voor een zogenaamd "gekwatificeerd lidmaatschap" uiteindelijk wél voldoende rechtvaardigingsgrond te zijn. Want hoewel Zuid-Afrika in globo geen gewoon ontwikkelingsland genoemd kan worden, kan het voor wat bepaalde socio-economische aspecten – zoals alfabetiseringsgraad – betreft, wel degelijk als ontwikkelingsland gekwalificeerd worden.

Deze nieuwe ACS-EG-partnerschapsovereenkomst die op 23 juni 2000 werd ondertekend te Cotonou (Benin), zal trouwens ook door het Vlaams Parlement moeten worden goedgekeurd. Het ontwerp van decreet dat daartoe strekt zal volgens de

minister nog in de loop van dit jaar bij het Vlaams Parlement worden ingediend, met het oog op behandeling door de Commissie voor Buitenlandse en Europese Aangelegenheden.

Dit Cotonou-akkoord bevat dus een protocol dat specifiek aan het lidmaatschap van Zuid-Afrika is gewijd. De algemene en institutionele bepalingen van het Cotonou-akkoord, evenals de erin vervatte bepalingen over de samenwerkingsstrategieën, zullen ook van toepassing zijn op Zuid-Afrika. Het protocol in kwestie bepaalt verder dat de bepalingen van de vandaag voorliggende overeenkomst inzake handel, ontwikkeling en samenwerking voorrang hebben boven de bepalingen van het Cotonou-akkoord.

I.7. Zuid-Afrika als motor voor de economische ontwikkeling van het Afrikaanse continent

De minister kan daarbij overigens niet genoeg benadrukken hoezeer men hoopt dat de voorliggende overeenkomst zal bijdragen tot het verder uitgroeien van Zuid-Afrika tot een centrum van regionale ontwikkeling en politieke stabiliteit voor de hele regio van Zuidelijk Afrika. Een van de redenen om van Zuid-Afrika een prioritaire partner te maken in de Vlaamse ontwikkelingssamenwerking is trouwens altijd al het potentieel geweest van Zuid-Afrika om op te treden als motor, of locomotief zo men wil, voor de ontwikkeling van de regio van Zuidelijk Afrika. In dat opzicht loopt het Vlaamse beleid ten aanzien van Zuid-Afrika dus eigenlijk voor op het Europese beleid ten aanzien van dat land. In het beste geval zou Zuid-Afrika trouwens zelfs de startmotor kunnen worden voor de economische ontwikkeling van het hele Afrikaanse continent.

I.8. Het Vlaamse Zuid-Afrikabeleid

De minister situeert daarna kort de hoofddijnen van het Vlaamse beleid ten aanzien van Zuid-Afrika. Hij wijst er daarbij op dat Zuid-Afrika onze belangrijkste handelspartner is in Afrika. De afgelopen jaren voerde Vlaanderen telkens voor ongeveer een half miljard euro uit naar Zuid-Afrika. De zwakke koers van de Zuid-Afrikaanse munteenheid, de rand, maakt echter dat de Vlaamse export naar dat land wat begint te stagneren. Vlaanderen heeft sinds 1996 ook een aantal samenwerkingsontwikkelingsprojecten lopen in Zuid-Afrika, waarbij specifiek gefocust wordt op het belang van het onderwijs in de opbouw van het land, de strijd tegen achterstelling, democratische participatie, opbouw van de civiele maatschappij en aidspreventie. Ook

niet onbelangrijk om weten is dat Vlaanderen ook meefinanciert in een aantal projecten van multilaterale organisaties in Zuid-Afrika. Qua verdragsrechtelijk raamwerk wordt aan deze samenwerking gestalte gegeven via het algemene samenwerkingsakkoord inzake onderwijs, cultuur, wetenschap, technologie en sport uit 1996 en in intentieverklaringen inzake werkgelegenheid en milieu uit 1998. De minister wijst er daarbij op dat het bestaande akkoord met Zuid-Afrika zal worden uitgebreid tot een akkoord dat alle bevoegdheden van Vlaanderen omvat.

Om al deze redenen verzoekt de minister de commissieleden dan ook hun goedkeuring te willen hechten aan het voorliggende ontwerp van decreet.

II. ALGEMENE BESPREKING : VRAGEN EN OPMERKINGEN VAN DE LEDEN

II.1. Tussenkoms van de heer Frans Ramon

– Afrika als "achtergebleven continent"

De heer Frans Ramon verklaart zich zeer wel te kunnen terugvinden in de grote lijnen van dit akkoord met Zuid-Afrika, maar meent dat er anderszids toch wel wat vragen gesteld kunnen worden bij de algemene attitude van het Westen tegenover het Afrikaanse continent. Ten titel van voorbeeld haalt hij daarvoor het recente bezoek van de Britse premier, Tony Blair, aan Afrika aan. Deze verklaarde daar immers dat er "wellicht voor het eerst sinds een generatie, een goede kans bestaat om het litteken op het geweten van de beschaafde wereld (want zo omschreef hij Afrika) te helen". Hij verwees bij die gelegenheid ook naar een – de heer Ramon verder zo goed als onbekend – New Partnership for Africa's Development (NEPAD), dat potentieel zou kunnen uitgroeien tot een soort Marshallplan voor Afrika. Dit initiatief is volgens de heer Ramon des te opmerkelijker omdat het initieel uitgaat van drie Afrikaanse staten : Zuid-Afrika, Nigeria en Senegal. Deze drie hebben gezamenlijk een aantal zeer concrete doelstellingen voorop gesteld inzake economische groei en inzake het terugdringen van de armoede. Voor de heer Frans Ramon is dit partnerschap een zoveelste bewijs van de blijvende dynamiek die er op het Afrikaanse continent, en a fortiori in Zuidelijk Afrika, aanwezig is. In de mate dat de nu voorliggende overeenkomst aansluit bij die van de Afrikanen zelf uitgaande initiatieven, en deze inherent aanwezige dynamiek mee versterkt, kon hij dan ook op geen beter moment komen.

– Het aidsprobleem in Zuid-Afrika

Anderzijds spreekt het voor zich dat deze positieve signalen ons ook niet blind mogen maken voor de problematische realiteit waarmee het grootste deel van Afrika dagdagelijks geconfronteerd wordt. Specifiek voor wat Zuid-Afrika betreft, verwijst de heer Frans Ramon naar de toch wel bijzonder ernstige sociale problemen waarmee dat land te kampen heeft. Sociale problemen waarvan de uit de hand lopende aidsproblematiek misschien wel het meest prangende voorbeeld is. Dermate zelfs dat er ter plekke, en dan in het bijzonder in de provincie KwaZulu-Natal en de Kaapprovincies, meer en meer reactie komt tegen het als besluiteloos en passief gekarakteriseerde aidsbeleid van de ANC-regering. Voor de heer Ramon spreekt het daarbij voor zich dat Vlaanderen en België – die toch beide hun steentje proberen bij te dragen tot de indamming van het probleem – de evoluties ter plekke zo goed mogelijk moeten opvolgen. Een nog verregaander verspreiding van het aidsvirus dreigt de, sowieso reeds zwaar onder druk staande Zuid-Afrikaanse samenleving, immers volledig onderuit te halen.

– Zuid-Afrika als motor voor Afrika's economische ontwikkeling

Dit ware des te onfortuinlijker naarmate men zich realiseert dat Zuid-Afrika inderdaad moet gezien worden als de motor voor de verdere ontwikkeling van de hele regio van Zuidelijk Afrika. Een sterke economische relance van Zuid-Afrika zou mogelijks zelfs de Centraal-Afrikaanse regio ten goede kunnen komen. Voor de heer Frans Ramon staat het dan ook buiten kijf dat er vanuit Europa, België en Vlaanderen alles aan gedaan moet worden om het (socio)-economisch potentieel van Zuid-Afrika intact te houden en zo mogelijk nog te versterken.

– Belang van politieke stabiliteit

In de mate dat er meer economische welvaart komt kan die regio, en mogelijks zelfs het hele Afrikaanse continent, ook in niet geringe mate winnen aan politieke stabiliteit. In dat licht is de structurele, d.w.z. regelmatige, politieke dialoog tussen de EU en Zuid-Afrika, die eveneens in het voorliggende – nochtans overwegend economisch georiënteerde – verdrag vervat ligt, volgens de heer Ramon dan ook bijzonder belangrijk. Niet alleen kan men zo immers elkaars respectievelijke standpunten beter leren kennen en begrijpen, maar men kan ook de democratie, de rechtsstaat en de mensenrechten bevorderen en steunen. Daarenboven

wordt het politieke gegeven terecht ook vrij breed gedefinieerd. Ook het bevorderen van sociale rechtvaardigheid en het helpen scheppen van de voorwaarden voor de bestrijding van armoede en alle vormen van discriminatie zijn er immers onder begrepen.

– *Streven naar een eerlijker wereldhandel*

Qua handelsluid is een van de hoofdbetrachtingen van het verdrag het faciliteren van de verdere inschakeling van Zuid-Afrika in de wereldhandel. Dienaangaande kan de heer Frans Ramon niet genoeg benadrukken dat er daarbij maximaal gestreefd dient te worden naar een eerlijke wereldhandel. Het bevorderen van het investeringsklimaat of het op een andere manier geven van economische impulsen leidt immers niet automatisch tot meer welvaart bij alle schakels van de economische ketting. Om zulks te realiseren moeten er specifieke extra-inspanningen geleverd worden in de richting van een reëel eerlijker wereldhandel. De gefaseerde verlaging van de verschillende douanetarieven, zoals voorzien in het verdrag, zal ongetwijfeld bijdragen tot een vrijere handel tussen de EU en Zuid-Afrika, maar zal niet noodzakelijk alle lagen van de Zuid-Afrikaanse bevolking gelijkelijk ten goede komen. Daarenboven is het systeem, ondanks zijn opmerkelijke asymmetrie, dermate uitgekend dat de EU er potentieel eigenlijk meer voordeel uit kan halen dan het – economisch inherent zwakker staande – Zuid-Afrika. Om werkelijk te passen binnen de idee van een eerlijker wereldhandel zou het voorliggende akkoord volgens de heer Ramon ook moeten voorzien in bijkomende inspanningen voor een heel aantal (nu min of meer uitgesloten) producten. Dit zou meteen ook aanleiding kunnen geven tot een meer evenwichtige ontwikkeling binnen Zuid-Afrika.

– *Gecoördineerde aanpak van de inspanningen inzake ontwikkelingssamenwerking*

Tenslotte laat de heer Frans Ramon nog opmerken dat de mate waarin in dit, toch in hoofdzaak economisch georiënteerde akkoord, expressis verbis de nadruk wordt gelegd op het aspect "ontwikkeling" zijns inziens vrij uniek is. In dat opzicht wil de heer Ramon dan ook een warm pleidooi houden voor een goede coördinatie tussen de verschillende betrokken niveaus. Om een optimaal resultaat te bereiken is het immers van het grootste belang dat men de inspanningen die respectievelijk door het Europees niveau, door het Belgisch federaal niveau en door het Vlaamse niveau worden geleverd maximaal op elkaar afstemt. Hoewel een dergelijke coördinatie binnen het huidige systeem van "multi-

level governance" de evidentie zelf zou moeten zijn, leert de praktijk dat de samenwerking en de interactie tussen de verschillende actoren vaak nog verre van optimaal verloopt. De heer Ramon wil dan ook in het bijzonder de Vlaamse beleidsverantwoordelijken oproepen om vanuit Vlaanderen extra aandacht te besteden aan de manier waarop men de eigen projecten en inspanningen kan inpassen in die van de diverse andere actoren en instanties.

II.2. Tussenkomst van de heer Luk Van Nieuwenhuysen

– *Globaal karakter van het akkoord*

Ook de heer Luk Van Nieuwenhuysen verklaart er in wezen geen probleem mee te hebben dat de voorliggende overeenkomst tegelijkertijd gericht is op zowel economie, als op handel en ontwikkelingssamenwerking.

– *Impact van het akkoord op de ruwe-zinksector*

Wel wenst hij – voor wat de handelsbepalingen betreft – een punctuele vraag te stellen bij de vermelding in de memorie van toelichting als zou België lange tijd enig voorbehoud gemaakt hebben voor wat de liberalisering van de ruwe-zinksector betreft. Deze sector heeft zich met name lang verzet tegen de opname van ruwe zink op de lijst van producten waarvoor in het kader van het akkoord de vrije handel mogelijk zou worden. Uiteindelijk blijkt België daarmee trouwens maar ingestemd te hebben omdat er voor ruwe zink in een overgangsperiode werd voorzien. Van de minister had de heer Van Nieuwenhuysen graag vernomen of een en ander mogelijks ook concrete gevolgen heeft voor Vlaanderen.

– *Coördinatie van de inspanningen inzake ontwikkelingssamenwerking*

Inpikkend op de bemerkingen van de heer Frans Ramon nopens de problemen die zich soms stellen om op een adequate en coherente manier aan ontwikkelingshulp te doen, is ook de heer Luk Van Nieuwenhuysen de mening toegedaan dat de grootst mogelijke waakzaamheid zal moeten worden in acht genomen om ervoor te zorgen dat de Vlaamse overheid niet helemaal zou weggedrukt worden door de Europese Unie. De praktijk leert immers dat wanneer er ontwikkelingshulp wordt verstrekt vanuit een mastodont als de EU, het niet evident is dat een en ander ook echt efficiënt en gecoördineerd zou verlopen.

– *Aids in Zuid-Afrika*

De heer Luk Van Nieuwenhuysen verwijst vervolgens naar de aidsproblematiek, waarmee Zuid-Afrika in toenemende mate te kampen heeft. Terzake is men in het Westen niet bijster te spreken over de wel zeer discutabele houding en opvattingen terzake van president Thabo Mbeki, die blijkens zijn uitspraken niet gelooft in het verband tussen HIV en aids, en die dienovereenkomstig ook geen medische hulp wenst te verstrekken aan HIV-patiënten. Aangezien geneeskundige hulp een nogal prominente plaats inneemt binnen de totaliteit van de hulp die vanuit Europa (en ook vanuit België en Vlaanderen) aan Zuid-Afrika wordt verstrekt, komt het de heer Van Nieuwenhuysen voor dat er toch nog enige overtuigingskracht zal nodig zijn om tot een juiste allocatie van de middelen te komen.

– *Positieve vooringenomenheid ten aanzien van het post-apartheid Zuid-Afrika*

De heer Van Nieuwenhuysen attendeert de commissieleden vervolgens op het belang van artikel 2 van de overeenkomst voor de betrekkingen met Zuid-Afrika. In dat artikel wordt immers voorzien in de eerbiediging van de democratische beginselen en de fundamentele mensenrechten én in de eerbiediging van de rechtsstaat als essentiële onderdelen van de overeenkomst. In dat opzicht stelt de heer Van Nieuwenhuysen zich echter wel vragen bij de wijze waarop zulks ook effectief gecontroleerd zal worden. Het valt immers niet te ontkennen dat er ten aanzien van Zuid-Afrika – ingevolge zijn zeer specifieke voorgeschiedenis – duidelijk sprake is van een zekere positieve vooringenomenheid. Nochtans ware het zonder meer fout om, op basis van die vooronderstelling, de waakzaamheid inzake het respect voor de mensenrechten te laten verslappen. In Zuid-Afrika zijn er momenteel namelijk een aantal evoluties merkbaar die dergelijke externe aandacht en toezicht ten volle rechtvaardigen. De heer Van Nieuwenhuysen verwijst daarbij onder andere naar de snel verslechterende veiligheidssituatie, die ertoe geleid heeft dat de Zuid-Afrikaanse bevolking gebukt gaat onder een wel zeer hoge criminaliteit. Zo heeft Johannesburg momenteel de dubieuze eer om de minst veilige stad ter wereld te zijn. Met name het aantal moorden en verkrachtingen is er nauwelijks nog bij te houden. Volgens de heer Van Nieuwenhuysen zou de ontwikkelingshulp aan Zuid-Afrika dan ook minstens deels op criminaliteitsbestrijding gericht moeten zijn.

– *Omgekeerde discriminatie in het nieuwe Zuid-Afrika*

Overigens dient volgens de heer Luk Van Nieuwenhuysen ook de verdragsbepaling waarin men het heeft over "de bestrijding van alle vormen van discriminatie" zonder enige vooringenomenheid getoetst te worden aan de op heden in Zuid-Afrika bestaande situatie. De berichten over een steeds toenemende "omgekeerde discriminatie" worden immers steeds eensluidender. Niet enkel de blanke bevolkingsgroep, maar ook de kleurlingen, en dan in het bijzonder de Afrikaanstalige kleurlingen zijn in toenemende mate het voorwerp van discriminatie die men poogt te verdoezelen onder het mom van positieve discriminatie-programma's ten gunste van het zwarte bevolkingsdeel, de zogenaamde "affirmative action".

– *Uitbreiding van het bestaande verdrag tussen Vlaanderen en Zuid-Afrika*

Afsluitend verwijst de heer Van Nieuwenhuysen nog naar het verdrag dat reeds in 1996 werd afgesloten tussen Vlaanderen en Zuid-Afrika. Dienaangaande heeft de minister, bij eerdere gelegenheden, gezegd dat het de bedoeling was om het bestaande akkoord uit te breiden tot alle domeinen waarvoor Vlaanderen bevoegd is. Van de minister had de heer Van Nieuwenhuysen dan ook graag vernomen hoever men precies staat met de uitvoering van deze beleidsintentie.

II.3. Tussenkomen van de heer Freddy Sarens

– *Beleidscontinuïteit doorheen dit verdrag*

De heer Freddy Sarens verklaart dat de CD&V-fractie zich volledig kan terugvinden in het voorliggende akkoord, in de zin dat dit verdrag vrijwel naadloos aansluit bij het reeds sinds medio de jaren negentig door Vlaanderen ten aanzien van Zuid-Afrika gevoerde beleid. Hij kan er dan ook mee volstaan om enkele veeleer algemene bedenkingen te formuleren bij de door de minister verschaft achtergrondinformatie.

– *Zuid-Afrika als motor voor de economische ontwikkeling van het Afrikaanse continent*

Het moge daarbij duidelijk zijn dat het belang van dit akkoord ook mee gelegen is in het feit dat Zuid-Afrika onmiskenbaar een cruciale plaats inneemt voor de ontwikkeling van het Afrikaanse continent. In dat opzicht is het volgens de heer Sarens met name uiterst relevant dat het hier om een

erg ruim akkoord gaat, dat meerdere complementaire elementen omvat.

- *Zuid-Afrika als baken voor de democratie en de politieke stabiliteit in Afrika*

De heer Sarens wijst er daarbij op dat dankzij het democratiseringsproces dat sinds de verkiezingen van 1994 op gang is gekomen, we hier nu te maken hebben met een Afrikaans land dat een staatkundige structuur heeft die transparant is en democratische politieke controle toelaat. Dat dergelijke democratisch gelegitimeerde structuren (met de garanties die ze inherent inhouden voor hun burgers) al bij al toch nog steeds vrij zeldzaam zijn op het Afrikaanse continent is een reden te meer om Zuid-Afrika te koesteren. Het feit dat men, ondanks de soms moeilijke omstandigheden, onverkort vasthoudt aan dit democratiseringsproces en deze maatschappijvisie kan daarenboven ook als een lichtend voorbeeld gelden voor de bevolking en de leiders van andere landen in Afrika.

- *Soliede industriële en sociale onderbouw*

Ook het gegeven dat men ondanks alles in Zuid-Afrika toch een vrij solied industrieel-economisch en sociaal weefsel in stand weet te houden, verdient volgens de heer Sarens onze waardering en onze steun. Niettegenstaande heel wat mankementen slaagt men er zo toch maar in om een volledig uitgebouwd onderwijssysteem op de sporen te houden. Dit alles betekent volgens de heer Sarens dan ook dat er in Zuid-Afrika enorme potentialiteiten aanwezig zijn om op (middellange) termijn tot grote realisaties te komen. Vandaar trouwens ook het belang van Zuid-Afrika voor de toekomstige ontwikkeling van Afrika in zijn geheel.

- *De problemen van het moderne Zuid-Afrika*

De heer Sarens wijst er daarbij op dat dit alles anderzijds vanzelfsprekend ook niet hoeft te betekenen dat we blind zouden moeten blijven voor de vele problemen waarmee Zuid-Afrika onmiskenbaar ook te kampen heeft. Er gaapt inderdaad een enorme kloof tussen de haves en de have-nots, met alle daaruit voortvloeiende nefaste consequenties vandien. Er heerst momenteel trouwens ook een torenhoge werkloosheid die de sociale cohesie al evenmin veel goed doet (cf. de door de vorige spreker aangehaalde problematiek van de onveiligheid). De problemen zijn sowieso van die orde dat men volgens de heer Sarens enkel op middellange termijn mag rekenen op een – structurele – verbetering van de situatie. Het zal er volgens hem dan ook vooral op aankomen om Zuid-Afrika en de

Zuid-Afrikaanse bevolking te helpen bij het overbruggen van de moeilijke jaren die nog voor de boeg liggen. Dat de sociale spanningen bij tijd en wijle wat moeilijk in de hand te houden zullen zijn, spreekt echter voor zich.

- *Steun voor het democratische Zuid-Afrika*

Voor de heer Sarens staat het dan ook als een paal boven water dat alle relevante niveaus, te weten, Vlaanderen, België en Europa, zich ten volle moeten inzetten om het democratisch bewind in Zuid-Afrika te ondersteunen. Het nu voorliggende verdrag kan daar in belangrijke mate toe bijdragen. Het verdient dan ook de onvoorwaardelijke goedkeuring van het Vlaams Parlement.

II.4. Tussenkost van de heer Jacques Laverge

- *Asymmetrische benadering van het handelsgebeuren*

Ook de heer Jacques Laverge onderschrijft ten volle de stelling dat het bij deze overeenkomst om een belangrijk internationaal akkoord gaat, dat daarenboven ook nog enkele heel specifieke kenmerken vertoont. Vooral de asymmetrische benadering van de internationale handelsbetrekkingen verdient hierbij onze bijzondere aandacht. Onder dit systeem stelt de Europese Unie zichzelf immers meer open voor import vanuit Zuid-Afrika dan omgekeerd het geval is. Het afstappen van de traditioneel in handelsakkoorden voorziene wederkerigheidsvereiste geeft aan jonge Zuid-Afrikaanse bedrijven, en ook aan de Zuid-Afrikaanse economie in het algemeen, meer en betere kansen om zich een plaats van betekenis te verwerven binnen het mondiale handelsgebeuren, en dan in het bijzonder binnen de internationale handel met de Europese Unie.

- *Versterking van de endogene economische capaciteit : steun aan Zuid-Afrikaanse KMO's en startende ondernemingen*

De heer Jacques Laverge wijst er daarbij echter wel op dat een dergelijke asymmetrische benadering maar zinvol is in de mate dat er bij de begunstigde handelspartner ook reeds een voldoende economische capaciteit aanwezig is om op de door dit systeem geboden opportuniteiten in te spelen. Terzake verklaart de heer Laverge de mening te zijn toegedaan dat Vlaanderen bij uitstek een belangrijke rol kan spelen in het ondersteunen van jonge en startende ondernemingen in Zuid-Afrika. Een beleidsoptie die Vlaanderen trouwens al van onder de vorige legislatuur tot één van zijn grote

prioriteiten in de samenwerking met Zuid-Afrika heeft gemaakt.

- *Belang van welvaartscreatie voor de Zuid-Afrikaanse bevolking*

Dit beleid van het stimuleren en ondersteunen van startende ondernemingen is trouwens ook intern van zeer groot belang voor Zuid-Afrika. De gestage uitbreiding van het endogene economische draagvlak zal immers in niet-geringe mate bijdragen tot de creatie van meer welvaart, welzijn en inkomen voor bredere lagen van de Zuid-Afrikaanse bevolking. Zonder een dergelijke endogene economische ontwikkeling dreigt Zuid-Afrika immers weg te zinken in een neerwaartse spiraal van armoede, geweld en uitzichtloosheid.

- *Migratoire druk op de Zuid-Afrikaanse samenleving en politiek*

Het spreekt daarbij voor zich dat meer – en vooral ook beter gespreide – welvaart, ook de onmiskenbaar bestaande spanning tussen de verschillende etnische groepen kan doen afnemen. Spanning die momenteel overigens nog verergerd wordt door de aanzienlijke vluchtelingenstromen vanuit de andere landen van Zuidelijk Afrika en vanuit Centraal-Afrika naar Zuid-Afrika. Volgens de heer Jacques Laverge moge het duidelijk zijn dat deze migratiestromen er voor het huidige Zuid-Afrika, dat zijn eigen problemen al maar nauwelijks meer de baas kan, eigenlijk teveel aan zijn. Vanuit dat perspectief hoeft het dan ook niet te verbazen dat de Zuid-Afrikaanse politieke wereld de vluchtelingenkwestie soms op een nogal "gespieerde" en niet altijd mensenrechten-conforme manier aanpakt. Voor hen is het immers letterlijk een kwestie van puur lijfsbehoud.

- *Zuid-Afrika als speerpunt voor het Europese Afrika-beleid*

Volgens de heer Laverge moet de EU er binnen haar politieke beleid dan ook begrip voor kunnen opbrengen dat Zuid-Afrika op zijn eentje niet alle lasten van het hele Afrikaanse continent kan torsen. Anderzijds moet het EU-beleid ten aanzien van Zuid-Afrika echter wel ten volle rekening houden met de intrinsieke verbondenheid, interrelatie en interactie tussen Zuid-Afrika en de rest van Afrika. In de samenwerking met Zuid-Afrika is dit immers een belangrijke (maar weliswaar moeilijk te kwantificeren) factor, die men als probleemelement niet ongestraft mag of kan negeren.

II.5. Tussenkost van de heer Patrick Hostekint

- *De paradox van het economisch succes van Zuid-Afrika*

De heer Patrick Hostekint meent toch enige vraagtekens te moeten plaatsen, of toch minstens nuances te moeten aanbrengen bij de door velen gehanteerde premisse als zou Zuid-Afrika zich, in vergelijking met de meeste andere landen op het Afrikaanse continent, in een relatief goede uitgangspositie bevinden. Hetgeen meteen ook de reden zou zijn waarom het land de favoriete partner van het Westen is.

Hij wijst er meer bepaald op dat een en ander dreigt te ontsporen tot een soort zelfvoedende spiraal van negatieve causaliteiten. Zijns inziens is het immers precies omdat het slecht gaat in Centraal-Afrika dat er daar niet of nauwelijks nog wordt geïnvesteerd, hetgeen er op zijn beurt toe leidt dat nagenoeg alle Westerse investeringen in Afrika naar Zuid-Afrika toe "gedraineerd" worden. In de mate dat dat land daar beter van wordt, wordt het echter steeds aantrekkelijker voor vreemde investeerders, terwijl de rest van Afrika er verhoudingsgewijs nog verder op achteruitgaat. In dat opzicht dreigt zich binnen Afrika dan ook een uiterst paradoxale situatie te ontwikkelen.

- *Eigenbelang als drijvende kracht achter het optreden van het Westen ten aanzien van Afrika*

Een ander aspect dat men volgens de heer Hostekint ook onder ogen moet durven zien, is dat de geïndustrialiseerde wereld (in casu bij deze overeenkomst: Europa, België en ook Vlaanderen) in wezen enkel en alleen in het eigen gewin geïnteresseerd is. De harde waarheid is met andere woorden, dat de investeringen die momenteel in Zuid-Afrika worden gedaan, helemaal niet gericht zijn op de versterking van het potentieel van Zuid-Afrika om als locomotief voor de economische ontwikkeling van de rest van Afrika te fungeren, maar enkel ingegeven zijn door eigenbelang en winstbejag. Altruïsme komt bij dit alles niet om de hoek kijken. Hetgeen trouwens meteen ook verklaart waarom de economische wereld – enkele dubieuze avonturiers en plundersaars daargelaten – op heden volkomen lak heeft aan een regio als Centraal-Afrika. Er valt daar, behoudens voor enkele aasgieren, gewoon niet genoeg winst meer te rapen. In dat opzicht drukt de heer Hostekint trouwens zijn tevredenheid uit met de oprichting van een commissie in de Belgische Senaat (de parlementaire onderzoekscommissie "Grote Meren"),

die onder andere moet nagaan op welke manier in België gevestigde bedrijven hebben meegewerkt aan het leegplunderen van Centraal-Afrika.

- *Pleidooi voor het opnemen van verantwoordelijkheid ten aanzien van Centraal-Afrika*

De spreker wil daarbij vanzelfsprekend ook niet ontkennen dat Zuid-Afrika grootse prestaties heeft neergezet qua maatschappelijke verzoening. Een prestatie waaraan zijns inziens vooral enkele belangrijke zwarte leiders debet zijn. In economisch opzicht echter, profiteert Zuid-Afrika vooral van de ineenstorting, zoal niet ondergang, van de rest van Zuidelijk Afrika en van Centraal-Afrika. Rekening houdend met dit alles wil de heer Patrick Hostekint er dan ook voor pleiten dat Vlaanderen nu ook ten aanzien van Centraal-Afrika zijn verantwoordelijkheid zou gaan opnemen. Vlaanderen mag dan al klein zijn, het is ook een bijzonder welvarende regio, én alle beetjes helpen, a fortiori op een plek waar men nagenoeg helemaal aan de grond zit. Waarbij de heer Hostekint er finaal nog op wijst dat elke economische heropleving in Centraal-Afrika meteen ook de migratoire druk op Zuid-Afrika aanzienlijk zal doen afnemen.

II.6. Tussenkoms van de heer Luc Van den Brande

- *Succesvolle transitie dankzij wijs beleid*

In het verlengde van de opmerkingen van diverse andere sprekers, wenst ook de heer Luc Van den Brande zijn bewondering uit te spreken voor de succesvolle politieke transitie die men in Zuid-Afrika heeft weten te realiseren. Het is daarbij eigenlijk onvoorstelbaar dat men na bijna drie decennia van oppositie en brute onderdrukking voldoende wijsheid en gematigheid aan de dag heeft weten te leggen om constructief om te gaan met het verleden. Gezien de tussen de verschillende bevolkingsgroepen heersende wrok, was zulks immers verre van evident.

III. ALGEMENE BESPREKING : REPLIEKEN VAN DE MINISTER

- *Unanimiteit over het belang van Zuid-Afrika als prioritaire partner in de samenwerking met het Zuiden*

Doorheen de verschillende tussenkomsten constateert de minister een unanieme interesse en bekommernis van de Vlaamse politieke wereld in het algemeen, en van deze commissie in het bijzonder,

voor Zuid-Afrika. De beleidslijn luidens dewelke dit deel van het zwarte continent op termijn de locomotief zal moeten zijn voor de economische ontwikkeling van heel Zuidelijk en mogelijks zelfs Midden-Afrika en, wie weet, Noord-Afrika, wordt insgelijks ten volle onderschreven. Dit gegeven op zich rechtvaardigt ten volle de aandacht die Vlaanderen aan Zuid-Afrika besteedt als prioritaire partner in de samenwerking met het Zuiden. Gezien de beperktheid van de Vlaamse middelen, is Zuid-Afrika immers de plek bij uitstek om met maximaal effect initiatieven te ondersteunen die de zelfredzaamheid van de lokale bevolking aanscherpen.

- *Steun voor de opbouw van een eigen endogeen ondernemerschap*

De reeds geruime tijd lopende initiatieven om kleine ondernemingen op het spoor te zetten zijn hiervan een voorbeeld bij uitstek. Het spreekt daarbij voor zich dat deze initiatieven – die ter plekke overigens zeer gewaardeerd worden – ook in de toekomst ten volle zullen voortgezet worden. Door de min of meer recente geschiedenis hebben immers noch de zwarte bevolking, noch de kleurlingen de kans gekregen om een traditie van eigen ondernemerschap op te bouwen. Het blanke kader legde gedurende decennia van bovenop alles op, en fnuikte elk van onderuit komend initiatief. In het nieuwe Zuid-Afrika van na de apartheid, drong een inhaalbeweging zich dan ook op. Dat Vlaanderen zelf ook nog maar vrij recent het fenomeen van de economische ontvoogding heeft doorgemaakt, maakt in deze van onze regio de partner bij uitstek om de Zuid-Afrikanen daarin bij te staan. De meest achtergebleven groepen en gebieden kregen en krijgen hierbij vanzelfsprekend de hoogste prioriteit.

- *Ondersteuning van de maatschappelijke wederopbouw en de inter-etnische verzoening*

Een ander belangrijk domein waarop Vlaanderen volgens de minister ten volle een rol moet spelen, is het proces van maatschappelijke verzoening en sociale wederopbouw dat Zuid-Afrika momenteel doormaakt. De Zuid-Afrikaanse maatschappij was na het einde van de apartheid immers een diep verwonde maatschappij, die op zoek moest naar sociaal-mentale genezing. Het moge daarbij duidelijk zijn dat de vele decennia van onrecht, onderdrukking en repressie tot dermate veel wrok en bitterheid aanleiding hebben gegeven, dat verzoening niet van dag op dag bewerkstelligd kan worden.

- *Belang en rol van een aantal "elder statesmen" in de realisatie van een vreedzame transitie*

In dat licht bezien kan men niet anders dan de grootste bewondering op te brengen voor de wijsheid, het doorzicht en het inzicht waarmee een aantal historische zwarte leiders – met name Nelson Mandela en Desmond Tutu – dit proces, dankzij hun moreel gezag, in goede banen hebben weten te leiden. Ook een aantal blanke prominenten hebben daar trouwens een belangrijke rol in gespeeld. Maar stellen dat het apartheidsverleden ondertussen al vergeten en vergeven is, ware momenteel zeker nog wishful thinking. Heel wat zaken moeten nog uitgeklaard en geregeld worden. Maar politiek en ethisch zijn de basislijnen voor het nieuwe Zuid-Afrika klaar en duidelijk uitgezet. Voor de minister staat het dan ook buiten kijf dat Vlaanderen de plicht heeft om hieraan zijn steentje bij te dragen.

- *Weerslag van de destabilisatie van Zuidelijk Afrika en Centraal-Afrika op Zuid-Afrika*

Een ander belangrijk element dat volgens de minister in rekening dient te worden gebracht, is de impact op Zuid-Afrika van de aanhoudende destabilisatie in Centraal-Afrika en een deel van Zuidelijk Afrika.

De snel verslechterende situatie in Zimbabwe is hiervan een actueel en bijzonder triest voorbeeld. De toestand lijkt er dermate uitzichtloos te worden, dat elkeen, hij weze blank of zwart, die nog enige zin voor initiatief heeft het land zo snel mogelijk probeert te verlaten. En opnieuw is het Zuid-Afrika, dat als onmiddellijk buurland, een deel van die migranten moet opvangen.

Hetzelfde geldt voor Angola, dat door zijn vele bodemschatten potentieel nochtans een van de rijkste landen van Afrika zou kunnen zijn, maar dat nu al bijna een kwarteeuw letterlijk aan het doodbloeden is door een niet-aflatende burgeroorlog tussen de regering en de rebellen van de Unita. Ware het niet van zijn petroleumrijkdommen, dan zou dit land waarschijnlijk zelfs al volledig gedesintegreerd zijn.

Ook in Centraal-Afrika, en in het bijzonder in de Democratische Republiek Kongo, zijn de opbrengsten van de exploitatie van de rijkelijk aanwezige bodemschatten (cf. de ook door de Verenigde Naties aan de kaak gestelde kwestie van de zogenaamde "bloeddiamant") trouwens de inzet geworden van een niet-aflatende gewapende strijd, die de

burgerbevolking stelselmatig decimeert en op de vlucht jaagt.

Al die conflicten in zijn min of meer onmiddellijke geografische nabijheid, leiden ertoe dat Zuid-Afrika gelijktijdig te maken krijgt met diverse aanzienlijke vluchtelingenstromen, die het zo goed en zo kwaad als dat gaat, poogt te verwerken. Dat het land daar al bij al nog vrij redelijk in slaagt, en dat daarvan geen al te groot destabiliserend effect op de Zuid-Afrikaanse samenleving uitgaat, mag volgens de minister dan ook bijna als een mirakel betiteld worden. Dat zulks bovendien nog eens kon gerealiseerd worden in een periode van relatieve economische achteruitgang, maakt deze prestatie overigens des te indrukwekkender.

Inzake de stelling van de heer Hostekint, luidens dewelke het de desintegratie van vele staten in Centraal en Zuidelijk Afrika is die ten grondslag ligt aan het relatieve economische succes van Zuid-Afrika, verklaart de minister dat de werkelijkheid, zijns inziens, een heel stuk ingewikkelder ligt dan dat. Hoewel deze factor ongetwijfeld meespeelt, kan het Zuid-Afrikaanse economische succesverhaal in geen geval gereduceerd worden tot een louter gevolg van het falen van andere Afrikaanse landen. Zo ligt, bijvoorbeeld, de kwaliteit van de politieke leiders in Zuid-Afrika een heel stuk hoger dan die van de leiders van andere Afrikaanse staten.

- *De Vlaamse houding ten aanzien van Centraal-Afrika*

Verder herbevestigt de minister het traditionele Vlaamse standpunt ten aanzien van Centraal-Afrika, zoals dit ook werd neergelegd in de Beleidsnota Buitenlands Beleid. Voor Vlaanderen is deze regio momenteel nog steeds geen prioriteit, en dit om een dubbele reden. Vooreerst zijn de Vlaamse midelen dermate beperkt dat er – om iets significantiefs te realiseren – noodzakelijkerwijze nog steeds een beleid van geografische concentratie moet gevoerd worden. En tweedens is de Centraal-Afrikaanse regio sowieso reeds een belangrijk aandachtsg gebied voor de federale overheid, wier inspanningen aldaar echter ernstig gehinderd worden door de aanhoudende oorlogstoestand.

- *Het criminaliteitsprobleem in Zuid-Afrika*

Een ander punt dat de minister nog even wenst aan te raken is het probleem van de groeiende onveiligheid in Zuid-Afrika, zoals dat ook door meerdere sprekers werd vermeld. Het betreft hier een gegeven dat inderdaad niet ontkend kan worden. Zo

klopt het dat de – naar Europese normen bijna onvoorstelbare – criminaliteitscijfers van Johannesburg tot de hoogste ter wereld behoren. Zelfs het vroeger zo veilige Kaapstad heeft nu af te rekenen met een groeiende criminaliteit. Een en ander heeft volgens de minister ongetwijfeld te maken met de hoger reeds aangehaalde toevloed van vluchtelingen, met de (interne) vlucht van het platteland naar de stedelijke regio's en met een meer algemene normvervaging die deels het gevolg is van het endemische geweld tijdens het laatste decennium van het apartheidsregime en deels het gevolg van de strijd voor hun economisch overleven die bepaalde verpauperde bevolkingsgroepen het afgelopen decennium continu hebben moeten voeren. Het is nu eenmaal een ijzeren sociologische wetmatigheid dat mensen die dagdagelijks moeten vechten voor hun naakte overleven, zich niet de luxe kunnen permitteren om er een verfijnde ethiek op na te houden. Een zekere verruwing van de zeden lag in wezen dan ook reeds inherent besloten in de recente geschiedenis van het land.

Anderzijds meent de minister dat hier toch ook niet onvermeld mag blijven dat het juridische en het politieke apparaat van het nieuwe Zuid-Afrika al bij al toch nog steeds zijn mannetje staat. Zelfs het feit dat er nog heel veel blanke rechters zijn, die regels moeten toepassen die in essentie op het Britse rechtssysteem geënt zijn, doet daaraan geen afbreuk. Ook de inschakeling van nieuw-opgeleide zwarte juristen lijkt trouwens geen onoverkomelijke problemen op te leveren voor het Zuid-Afrikaanse juridische apparaat. Er wordt dus wel degelijk nog opgetreden tegen de criminaliteit. Maar dit belet niet dat de Zuid-Afrikaanse maatschappij inderdaad wel degelijk te kampen heeft met een wijdverbreid criminaliteitsprobleem. Iets waarop Zuid-Afrika trouwens geen patent heeft; heel wat samenlevingen (en niet enkel in de derde wereld) hebben met dat fenomeen af te rekenen. In de mate dat het voorliggende akkoord tot meer, en beter verdeelde, economische welvaart kan leiden, kan het trouwens ook voor een deel de voedingsbodem voor de criminaliteit helpen wegnemen.

- *Het nieuwe Zuid-Afrika als te ondersteunen succesverhaal*

Er kan derhalve geconcludeerd worden dat zowel in politiek als in economisch opzicht Zuid-Afrika zich vrij goed staande weet te houden, zeker in vergelijking met de lamentabele toestand waarnaar zijn onmiddellijke buurlanden geëvolueerd zijn. Daarenboven werkt men er gestaag verder aan de uitbouw van een nieuwe maatschappij waarin de

traditionele – maar voor Zuid-Afrika eigenlijk geheel nieuwe – vormen van democratie alle kansen krijgen. Democratie dient daarbij overigens in de meest ruime zin van het woord begrepen te worden: een regering die ter verantwoording kan worden geroepen, een verkozen volksvertegenwoordiging, deelstaten met eigen verkozen instanties, een goed uitgebouwd vakbondsapparaat, een toenevend aantal zwarte decision makers, evenals trouwens blanken die zich blijvend engageren voor het nieuwe, gelijkberechtigde Zuid-Afrika.

Voor de minister staat het dan ook buiten kijf dat Vlaanderen dit alles mee moet ondersteunen. In dat licht bezien, krijgt ook de nu voorliggende globale overeenkomst tussen de EU (en haar lidstaten) en de Zuid-Afrika zijn volle betekenis. De EU neemt bij wege van dit akkoord immers ten volle haar verantwoordelijkheid op ten aanzien van het nieuwe Zuid-Afrika.

- *Uitbreiding van de verdragsrechtelijke band tussen Vlaanderen en Zuid-Afrika*

Voor wat dan de kwestie van de uitbreiding van het bestaande verdrag tussen Vlaanderen en Zuid-Afrika betreft, kan de minister medelen dat het dossier op heden in volle voorbereiding is. Hij drukt daarbij de hoop uit dat de Vlaamse regering tegen september van dit jaar dit nieuwe verdrag aan het Vlaams Parlement zal kunnen voorleggen.

IV. STEMMINGEN

IV.1. Artikelsgewijze stemming

Artikel 1

Ter stemming gelegd wordt het eerste artikel van het ontwerp van decreet houdende instemming met de overeenkomst inzake handel, ontwikkeling en samenwerking tussen de Europese Gemeenschap en haar lidstaten enerzijds, en Zuid-Afrika anderzijds, aangenomen bij unanimité van negen stemmen.

Artikel 2

Ter stemming gelegd wordt daarna ook het tweede artikel van het ontwerp van decreet houdende instemming met de overeenkomst inzake handel,

ontwikkeling en samenwerking tussen de Europese Gemeenschap en haar lidstaten enerzijds, en Zuid-Afrika anderzijds, aangenomen bij unanimitéit van negen stemmen.

IV.2. Stemming over het geheel

In zijn geheel ter stemming gelegd wordt het ontwerp van decreet houdende instemming met de overeenkomst inzake handel, ontwikkeling en samenwerking tussen de Europese Gemeenschap en haar lidstaten enerzijds, en de Republiek Zuid-Afrika anderzijds, met de Bijlagen I tot X, met de Protocolen 1 en 2, en met de Slotakte, ondertekend in Pretoria op 11 oktober 1999, tenslotte eveneens aangenomen bij unanimitéit van negen stemmen.

De verslaggever,

De voorzitter,

Johan WEYTS

Luc VAN DEN BRANDE
